

Національна академія наук України
Інститут молекулярної біології і генетики

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІМБГ НАН України

академік НАН України

_____ **Тукало М.А.**

"5" грудня 2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня
доктора філософії та доктора наук
в ІМБГ НАН України

Київ 2020

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» та постанови Кабінету Міністрів України від 3 квітня 2019 р. № 283 «Зміни що вносяться до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261»
2. Це Положення визначає особливості організації та проведення підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти **доктора філософії та доктора наук** відповідно (далі - здобувачі) в Інституті молекулярної біології і генетики НАН України (ІМБГ НАН України).
3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з числа працівників ІМБГ НАН України здійснюється:
  - в аспірантурі ІМБГ НАН України за очною (денною) або заочною формою навчання;
  - поза аспірантурою - для осіб, які професійно здійснюють наукову діяльність за основним місцем роботи в ІМБГ НАН України.
4. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук із числа працівників ІМБГ НАН України здійснюється:
  - у докторантурі ІМБГ НАН України за очною (денною) формою навчання;
  - шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.
5. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі ІМБГ НАН України здійснюється:
  - за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням), або
  - за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).
6. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі — два роки.
7. Для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальністю 091 – Біологія ІМБГ НАН України має Ліцензію ЛВ №03606-000119 МОН України.
8. Науково-методичне забезпечення діяльності аспірантури і докторантури ІМБГ НАН України здійснює Президія НАН України та Вчена рада ІМБГ НАН України. За організацію діяльності аспірантури і докторантури ІМБГ НАН України відповідає вчений секретар інституту.
9. Проходження аспірантами освітньої складової науково-освітньої програми підготовки докторів філософії в аспірантурі ІМБГ НАН України за спеціальністю 091 – Біологія згідно з отриманою Ліцензією ЛВ №03606-000119 МОН України забезпечує Кафедра біології ІМБГ НАН України.
10. Для врегулювання відносин між аспірантом або докторантом та ІМБГ НАН України укладається відповідний Договір.

I. Вступ до аспірантури

11. «Правила прийому на навчання до аспірантури Інституту молекулярної біології і генетики НАН України» затверджуються на засіданні Вченої ради ІМБГ НАН України, розміщуються на офіційному веб-сайті ІМБГ НАН України (www.imbg.org.ua) та діють протягом календарного року.
12. Заяви та документи для конкурсного відбору для вступу на навчання до аспірантури приймаються: за адресою: 03143, Київ, вул. Акад. Заболотного, 150, каб. №19, 3-й поверх, служба вченого секретаря (понеділок – п'ятниця з 10.00 до 17.00, перерва з 13.00-14.00). Тел.: (+380 44) 200 03 54 Міщук Яніна Ромуальдівна, Корж Ольга Вячеславівна Факс: (+380 44) 526 07 59, e-mail: inform@imbg.org.ua , <http://imbg.org.ua/uk/education/aspirant/>
13. Термін прийому заяв та документів: щорічно з 20 серпня по 10 вересня.
14. Терміни вступних випробувань, що проводить ІМБГ НАН України: 10 вересня – 31 жовтня (дати визначаються Розпорядженням Президії НАН України).

15. Оприлюднення рейтингового списку вступників із зазначенням рекомендованих до зарахування за кошти державного бюджету - о 16.00 у день останнього іспиту, але не пізніше 30 жовтня 2020 року.

16. Зарахування вступників за кошти державного бюджету - з 1 листопада.

17. Початок науково-освітньої програми за спеціальністю 091 – Біологія: 1 листопада.

18. Для вступників, які потребують поселення у гуртожиток під час вступу, місця не надаються.

Порядок прийому заяв та документів для участі у конкурсному відборі до аспірантури ІМБГ НАН України.

19. Заява в паперовій формі подається вступником особисто, на ім'я директора, з вказанням своїх адреси, контактного телефону та e-mail, спеціальності (091 - біологія) та спеціалізації.

20. До заяви додаються наступні документи (копії документів без пред'явлення оригіналів не приймаються):

- Особовий листок (бланк можна отримати у Відділі кадрів ІМБГ НАН України).
- 2 фотокартки (3 x 4).
- Медична довідка за формою № 086/у про можливість навчання в аспірантурі.
- Список наукових робіт разом із їхніми копіями (Форма 26, список наукових робіт), завірений вченим секретарем ІМБГ НАН України, або реферат, оцінений за п'ятибальною шкалою та підписаний майбутнім науковим керівником.
- Завірені у Відділі кадрів ІМБГ НАН України копії двох дипломів та додатків до них (бакалавра та спеціаліста/магістра). При собі мати оригінали.
- Копія ідентифікаційного коду.
- Копія громадянського паспорту.
- Папка паперова на зав'язках.
- Витяг з протоколу засідання наукової ради для осіб, рекомендованих до аспірантури радами ВУЗів (за наявності).
- Посвідчення про складання кандидатських іспитів (за наявності).

21. Приймальна комісія розглядає заяви та документи вступників і приймає рішення про допуск до участі в конкурсному відборі для вступу на навчання до аспірантури ІМБГ НАН України.

22. Факт ознайомлення вступника з Правилами прийому, наявними дозвільними документами на відкриття аспірантури в ІМБГ НАН України, фіксується в заяві вступника і підтверджується його особистим підписом при поданні заяви у паперовій формі.

23. При прийнятті на навчання осіб, які подають документ про здобутий за кордоном ступінь (рівень) освіти, обов'язковою є процедура визнання і встановлення еквівалентності документа про здобутий освітній та/або освітньо-кваліфікаційний рівень, що здійснюється відповідно до Порядку визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 05 травня 2015 року № 504, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 27 червня 2015 року № 614/27059. Процедура визнання документа з метою продовження навчання здійснюється вищим навчальним закладом до початку другого року навчання власника документа.

24. Організація і проведення вступних випробувань:

а. Вступні випробування до аспірантури ІМБГ НАН України складаються з:

- вступного іспиту зі спеціальності 091 – біологія в обсязі програми ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста);
- презентації наукової роботи зі спеціальності 091 – біологія, яка передбачає написання реферату, поданого вступником за встановленою у ІМБГ НАН України формою (якщо немає списку публікацій);
- вступного іспиту з англійської мови (в обсязі, який відповідає рівню B2 загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти).

б. Послідовність складання вступних випробувань: презентація наукової роботи зі спеціальності (реферату), вступний іспит зі спеціальності та вступний іспит з англійської мови (може бути змінено Розпорядженням Президії НАН України; оцінювання презентації наукової роботи відбувається під час вступного іспиту зі спеціальності).

в. Вступні іспити з англійської мови оцінюються у Центрі наукових досліджень та викладання іноземних мов НАН України згідно встановлених у НАН України вимог.

г. Вступні випробування зі спеціальності оцінюються за шкалою від 1 до 5 балів.

Вступники, які наберуть менше ніж 3 бали, позбавляються права брати участь у конкурсі.

Конкурсний бал вираховується як сума балів за кожен вид вступного випробування, помножених на зазначені вагові коефіцієнти.

Рейтинг вступників визначається випробуваннями зі спеціальності та іноземної мови за сумарним балом з урахуванням коефіцієнтів. У сумі коефіцієнти складають 1.

– вступний іспит зі спеціальності – отриманий бал $\times 0,5$

– презентація роботи/реферату/наукових праць – отриманий бал $\times 0,1$

– іноземна мова – отриманий бал $\times 0,4$

д. Вступні випробування до аспірантури зі спеціальності проводяться предметними комісіями, які призначаються директором ІМБГ НАН України і до складу яких включаються доктори та кандидати наук. До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також доценти та висококваліфіковані викладачі, які не мають наукового ступеня і вченого звання. До складу предметних комісій входить мінімум 3 особи.

25. Програми вступних випробувань розробляються фаховими групами за спеціальністю, затверджуються рішенням відповідних Вчених рад та оприлюднюються на веб-сайті ІМБГ НАН України (<http://imbg.org.ua>), а також Центру наукових досліджень та викладання іноземних мов (<http://langcenter.kiev.ua/>) не пізніше ніж за 2 місяці до початку вступної кампанії.

26. Особи, які без поважних причин не з'явилися на вступні випробування у визначений розкладом час, особи, знання яких було оцінено балами нижче встановленого цими Правилами прийому мінімального рівня, а також особи, які забрали документи після дати закінчення прийому документів, до участі в наступних вступних випробуваннях та у конкурсному відборі не допускаються.

27. Перескладання вступних випробувань не допускається.

28. Апеляції на результати вступних випробувань, що проведені ІМБГ НАН України, розглядає Апеляційна комісія ІМБГ НАН України, склад та порядок роботи якої затверджуються наказом директора ІМБГ НАН України.

29. Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до ІМБГ НАН України протягом одного календарного року.

Формування та оприлюднення списку вступників, рекомендованих до зарахування.

30. Зі списку вступників формується рейтинговий список рекомендованих до зарахування за конкурсом, який упорядковується за конкурсним балом - від більшого до меншого.

31. У списку вступників, рекомендованих до зарахування за конкурсом, зазначаються:

– прізвище, ім'я та по батькові вступника;

– конкурсний бал вступника

За наявності конкурсу більше 1 особи на місце, рейтингові списки та списки вступників, рекомендованих до зарахування, сформовані Приймальною комісією, оприлюднюються у повному обсязі на інформаційних стендах Приймальної комісії та веб-сайті ІМБГ НАН України (<http://imbg.org.ua>).

Надання рекомендацій для зарахування

32. Рішення про рекомендації до зарахування вступників на місця, що фінансуються за кошти державного бюджету, Приймальна комісія приймає у строк, визначений у п.2 розділу II цих правил. Рекомендація до зарахування на навчання за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб надається за заявою вступника

33. Приймальна комісія приймає рішення про зарахування на навчання на місця, що фінансуються за кошти державного бюджету, відповідно до строків, визначених у п.2 розділу II цих правил.

34. Офіційним повідомленням про надання рекомендації до зарахування є лист про відповідне рішення від Приймальної комісії ІМБГ НАН України (допускається відправлення електронною поштою).

35. Рішення щодо участі вступника у конкурсі на навчання для здобуття вищої освіти доктора філософії за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб приймається за заявою вступника, поданою до Приймальної комісії ІМБГ НАН України.

Наказ про зарахування

36. Накази про зарахування на навчання для здобуття ступеня доктора філософії видаються директором ІМБГ НАН України на підставі рішення Приймальної комісії. Накази про зарахування на навчання з додатками до них формуються відповідно до списків вступників, рекомендованих до зарахування, та оприлюднюються на інформаційному стенді Приймальної комісії в строки, встановлені п.2 розділу II цих Правил прийому.

37. Рішення Приймальної комісії про зарахування вступника може бути скасоване Приймальною комісією у разі виявлення порушень законодавства з боку вступника. Вступники можуть бути відраховані з аспірантури ІМБГ НАН України за власним бажанням, про що видається відповідний наказ, а таким особам повертаються документи, подані ними. На звільнене(і) при цьому місце (місця) до початку навчальних занять може проводитись додатковий конкурсний відбір з числа осіб, які брали участь у конкурсі на цю спеціальність.

38. Договір із замовником щодо навчання для здобуття вищої освіти доктора філософії за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб укладається після видання наказу про зарахування.

Оплата навчання здійснюється згідно з договором, укладеним сторонами.

Зарахування до аспірантури ІМБГ НАН України на звільнені місця протягом перших днів навчання та зберігання робіт вступників

39. Особи, які без поважних причин не приступили до занять в аспірантурі протягом 10 днів від дня їх початку, відраховуються з аспірантури ІМБГ НАН України, про що видається відповідний наказ директора ІМБГ НАН України.

40. Зарахування на місця відрахованих студентів відбувається протягом наступних п'яти робочих днів з урахуванням положень та вимог Правил прийому. При цьому накази про зарахування таких осіб формуються до 15 листопада поточного року.

41. Роботи, виконані на вступних випробуваннях вступниками, які не були прийняті на навчання, зберігаються протягом одного року, потім знищуються, про що складається акт.

II. Наукове керівництво

42. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом директора ІМБГ НАН України призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

43. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою вищого навчального закладу за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

44. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

45. Науковий керівник, який має ступінь кандидата наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

46. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта (ад'юнкта) науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.
47. Рішенням Вченої ради аспіранту може бути призначено **два наукових керівники** з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

III. Навчання в аспірантурі

48. Строк навчання в ад'юнктурі (аспірантурі) становить чотири роки.
49. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми за спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.
50. Підготовка здійснюється за **освітньо-науковою програмою** та навчальним планом, що визначаються Кафедрою біології ІМБГ НАН України для спеціальності 091-Біологія і затверджуються Вченою радою.
51. Освітньо-наукова програма аспірантури ІМБГ НАН України включає 4 складових, що передбачають набуття аспірантом компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:
- здобуття глибоких знань із спеціальності 091-Біологія, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;
  - оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;
  - набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної;
  - здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.
52. Аспіранти проводять **наукові дослідження** згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт.
53. Індивідуальний план наукової роботи погоджується аспірантом з його науковим керівником та затверджується Вченою радою ІМБГ НАН України протягом двох місяців з дня зарахування аспіранта до аспірантури ІМБГ НАН України.
54. Звітність за індивідуальний планом наукової роботи – щорічно на засіданні відділу, на засіданні Вченої ради ІМБГ НАН України (у друкованому вигляді щорічний звіт надається вченому секретарю Вченої ради).
55. Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання, порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення ІМБГ НАН України рішення про відрахування аспіранта.
56. Підготовка в аспірантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта у спеціалізованій вченій раді. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається його науковим керівником.

IV. Здобувачі наукового ступеня доктора філософії, які працюють над дисертаціями поза аспірантурою

57. Здобувачами наукового ступеня доктора філософії, які працюють над дисертаціями поза аспірантурою, можуть бути особи, які здобули ступінь магістра та професійно здійснюють наукову, науково-технічну діяльність в ІМБГ НАН України, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми.

58. Здобувачі зі спеціальності 091-Біологія прикріплюються до ІМБГ НАН України з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії на строк до 5 років за рішенням Вченої ради ІМБГ НАН України.

59. Одночасно для проходження освітньо-наукової програми здобувачі зі спеціальності 091-Біологія прикріплюються до Кафедри біології ІМБГ НАН України.

60. Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується Вченою радою ІМБГ НАН України протягом двох місяців з дня прикріплення до ІМБГ НАН України.

61. Навчання на третьому, освітньо-науковому рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до ІМБГ НАН України та Кафедри біології ІМБГ НАН України для реалізації права здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюються за кошти наукового підрозділу ІМБГ НАН України.

V. Докторантура

62. До докторантури приймаються особи, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук), наукові здобутки та опубліковані праці з обраної наукової спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих у науково-метричних базах згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

63. Строк перебування в докторантурі не перевищує двох років.

64. Для вступу в докторантуру вступник не менше ніж за два місяці до вступу (до 1 липня поточного року) надає керівнику відділу, до якого він бажає прикріпитися, розгорнуту пропозицію з планом дослідницької роботи та/або інформацією про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту.

65. Протягом місяця з дня отримання документів від усіх вступників відділ заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд Вченої ради ІМБГ НАН України.

66. Вчена рада у місячний строк розглядає висновки відповідного відділу щодо кожного вступника, приймає рішення про його зарахування до докторантури та призначає йому наукового консультанта з числа штатних наукових працівників із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення Вченої ради оформляється наказом директора ІМБГ НАН України і подається до Президії НАН України.

67. Зарахування докторанта з 1 вересня поточного року відбувається після затвердження Рішення Вченої ради Президією НАН України і отримання відповідного Розпорядження.

68. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

VI. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти

69. Аспіранти і докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України "Про вищу освіту". З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної у вищих навчальних закладах та наукових установах, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника чи консультанта, для аспірантів — на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення Вченою радою ІМБГ НАН України двох керівників;
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 66, ст. 2183); постановою Президії НАН України від 27 лютого 2019 № 65 «Про роботу аспірантури та докторантури наукових установ НАН України»;
- академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства;
- аспіранти – на проживання у гуртожитку НАН України, що надається за Розпорядженням Президії НАН України.

70. Аспіранти (ад'юнкти) і докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України “Про вищу освіту”. З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти (ад'юнкти) і докторанти також зобов'язані:

- дотримуватися морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників НАН України;
- виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні наукового підрозділу ІМБГ НАН України та Вченої ради ІМБГ НАН України;
- захистити в установленій строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів) та у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей (для докторантів) у спеціалізованій вченій раді;
- покладення на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової чи наукової програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється;
- аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій для здобувачів ступеню доктора філософії та доктора наук.